

Α. Φασσιανού

ΘΑΝΟΤ ΜΙΚΡΟΤΤΣΙΚΟΤ

Ο Σταυρός του Νότιου

του ΝΙΚΟΤ ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Γιάννης Κούτρας

Αιμιλία Σαροή

και ο Βασίλης Παπακωνσταντίνου

Ή πάνω μου έχω πάντοτε στή ζώνη μου σφιγμένο
ένα μικρό αφρικανικό άτσάλινο μαχαίρι
— όπως αυτά που συνηθίζουν να παίρνουν οι Άραπάδες —
που από ένα γίρον έμπορο τ' αγοράσα στ' Αλγίρι.

Θυμάμαι, ως τώρα να 'τανε, τó γέρο παλαισιώλη,
δπου έβρισκα με μιά παλιάν βιογραφία του Γκόγια,
δρόν πλάι σε μακριά σπαθιά και σε στολιές σχισμένες,
νά λεί με μιά βραχνή φωνή τά παρακάτου λόγια:

«Έτουτο τό μαχαίρι, έδώ, που θέλεις ν' αγοράσεις
με ιστορίες άλλωστε δ θρύλος τ' έχει ζώσει,
κι' όλοι τó ξέρουν, πώς αυτό που κάποια φορά τó 'χαν,
καθίνας κάποιον άνθρωπο δικό του έχει σκοτώσει.

Ή Δόν Μπαζιλιο σκότωσε μ' αυτό τή Δόνα Τζούλια,
τήν δημοφή γυναίκα του, γιατί τόν άπατούσε.
Ή Κόντε Άντόνιο, μιά βραδιά, τó δυστύχο άδερφό του
με τό μαχαίρι τούτο έδώ κρυφά δολοφονούσε.

Ήνας Άράπης τή μικρή έρωμένη του από ζήλεια
και κάποιος ναύτης Ήταλός ένα Γραικό λωστρόμο.
Χίρι σε χίρι ζήτισε και στα δικά μου χέρια.
Πολλά έχουν δει τά μάτια μου, μ' αυτό μου φέρνει τρόμο.

Σκύψε και δες το, μ' άγκυρα κι' ένα οικόσημο έχει,
έν' άλαφρο, γιά πίσσε το δέν πείει οπτε ένα κουάρτο,
μά έγω θά σε συμβούλευα κάτι άλλο ν' αγοράσεις.
— Πόσο έχει; — Μόνο φράγκα λετά. Άφου τό θέλεις, πάρτο.

Ήνα στυλέτο έχω μικρό στή ζώνη μου σφιγμένο,
που ίδιοτροπία μ' έκαμε και τό 'καμα δικό μου'
κι' άφου κανίνα δέ μισώ στον κόσμο, νά σκοτώσω,
φοβόμαι μή καιμιά φορά τó στρέψω στον έαυτό μου...

Ή Γουίλλη, ό μαύρος θερμαστής από τό Τζιμπούτι,
όταν από τή βάρδια του τή βραδινή σχολούσε,
στην κάμαρά μου έρχότανε, γελώντας, νά με βρει,
κι' όρες πολλές γιά πράματα περίεργα μου μιλούσε.

Μου 'λεγε πώς καπνίζουσε στού Άλγίρι τό χασις
και στού Άντεν πώς, χορεύοντας, πίνουν τήν άσπρη σκόνη,
κι' έπειτα πώς φωνάζουσε και πώς μονολογούν,
όταν ή ζάλη μ' όντερα περίεργα τούς κυκλώνει.

Μου 'λεγε ακόμα ότ' είδ' αυτός, μιά νύχτα που 'χε πει,
πώς πάνω σ' άτι εκάλπαζε, στην πλάτη τής θαλάσσης,
και πίσωθι του έτράχανε γοργόνες με φτερά.
— Σάν πάμε στού Άντεν, μου 'λεγε, και σύ θά δοκιμάσεις.

Ήγώ γλυκά του χάριζα και λάμες ζουραφιών
και του 'λεγα πώς τό χασις τόν άνθρωπο σκοτώνει,
και τότε αυτός συνηθίζε, γελώντας τρανταχτά,
με τό 'να χίρι του ψηλά πολύ νά με σηκώνει.

Μέσ' στού τεράστιο σώμα του είχε μ' άθάνα καρδιά.
Κάποια νυχτιά, μέσα στού μπάρ Ρετζίνα — στή Μαρολία,
γιά νά φιλάξει έμεινε από έναν Ήσπανό,
έφαγε αυτός μιάν άδειανή στήν κεφαλή μπουτίλια.

Μιά μέρα τόν άφήσαμε στυγνό άπ' τόν πυρετό,
πέρα στην Άνω Άνατολή, νά φλέγεται, νά λιώνει.
Θεί τών μαύρων, τόν καλό συχώρισε Γουίλ
και δόστου έαι που βρίσκεται, λίγη άπ' τήν άσπρη σκόνη.

Τό πειρατικό του Captain Jimmy,
πού μ' αυτό θά φύγετε και σεις,
είναι φορτωμένο με χασις
κι' έχει τά φανάρια του στην πρύμη.

Μήνες τώρα που 'χουμε κινήσει
και με τή βοήθεια του καιρού
όσο πού νά πάμε στού Περού
τό φορτίο θά τό 'χουμε καπνίσει.

Πλέμε σε μιά θάλασσα γιομάτη
με λογιές παράξενα φυτό,
ένας γέρος ήλιος μās κοιτά
και μās κλείνει που και που τό μάτι.

Μπουκαπόρτες άδειες σκοτεινές,
— που νά ξεδουτήκαν τόννοι χίλιοι;
Μās προσμένουν πίπες άδειανές
και τελανοφύλακες στού Τσιλι.

Ξεχασμένο τ' άστρο του Βορρά,
οι άγκυρες στού πέλαγο χαμένες.
Πάνω στις σκαλιέρες σε σειρά
δώδεκα σειρήνες κρεμασμένες.

Ή πλωριά Γοργόνα μιά βραδιά
πήδησε στον πόντο μεθυσμένη,
δίπλα της γλιστρούσαν συνοδεία
του Κολόμπου οι πέντε κολασμένοι.

Κι' έπειτα στις ξέρες του Άχορά
τσούρνο τ' άγριο κύμα νά μās βγάλει
τέρατα βυθισμένα πορφυρά
με φτερούγες γλάρων στού κεφάλι.

Ήλονυχτίς τόν πότισε με τό κρασί του Μίδα
κι' ό φάρος τόν έλικνίζε με τρεις άναλαμπές.
Δίπλα ό λωστρόμος με μακριά πειρατική πλεξίδα
κι' άλλεργα μας τό σκοτεινό λιμάνι του Gabès.

Ή από στού γλυκοχάραμα σε φίλησε ό πνιγμένος
κι' όταν ξεπνήσεις με διπλή καμπάνα θά πνιγείς.
Στό κάθε χάδι κι' ένας κόμπος φεύγει ματωμένος
άπ' τό σημάδι τής παλιās κινέζικης πλεγγής.

Ή πακαγός σου 'στειλε στερνή φορά τό «γεία σου»
κι' άπάντησε άπ' τό στόκολο σπασμένα ό θερμαστής,
πέτα στού κύμα τόν καλύ που έσκούριασε σουγιά σου
κι' άντε μονάχη στον προραϊόν ιστό νά κρεμαστείς.

Γράφει ή προπέλα φεύγοντας ξεπίσω: «σε προδίνω»,
κι' ό γρύλος τό ξενασφουράει στριγγά του τιμονιού.
Μή φεύγεις. Πές μου, τό 'πνιξες μιά νύχτα στού Λουδίνιο
ή στα βρωμιάρικα νερά κάποιου άλλου λιμανιού;

Ξυπνάν οι ναύτες του βυθού ρισάλτο νά βαρέσουν
κι' άπέ νά σου χτενίσουνε γιά πάντα τά μαλλιά.
Τρόχιση κείνα τά σπαθιά του λόγου που μ' άρέσουν
και ξεαναγύρνα με τίς φώκιες πέρα στή σπηλιά.

Τρεις μέρες σπάγαν τά καρφιά και τρεις που σε καρφώναν
και σύ με τίς παλάμες σου πεισματικά κλειστές
στερνή φορά κι' άνώφελα ξεροκίσεις τόν τυφώνα
που μās τραβεί γιά τή στεριά με τούς ναυαγιστές.

FEDERICO GARCIA LORCA

Ή άνέμισες γιά μιά στιγμή τό μοπολερό
και τό βαθύ πορτοκαλί σου μεσοφόρι.
Αδγουστος ήτανε δέν ήτανε θαρρό,
τότε που φεύγατε μπουλουίκια οι Σταυροφόροι.

Παντιέρες πάγαιναν του άνέμου συνοδιά
και ξεκινούσαν οι γαλιέρες του θανάτου.
Στό ρογοβύζι ανατριχιάζαν τά παιδιά
κι' ό γέρος έθιαζε άκαμάτης τ' άχαμνά του.

Του ταύρου ό Πικάσσο ρουθινίζε βαριά
και στα κουβέλια τότε σάπιζε τό μέλι.
Τραβέρσο άνάποδο — πορεία προς τό Βοριά.
Τράβα μπροστά — ξεπίσω έμεις — και μή σε μέλει.

Κάτου άπ' τόν ήλιο αναγαλλιόζαν οι έλιές
και φόντρωναν μικροί σταυροί στα περιβόλια.
Τις νύχτες στέρφες άπομέναν οι άγκαλιές
τότες που σ' έφεραν, καταίβαλε, στή μπόλια.

Ή στούγχανε κι' Άφέντη μου, με τί νά σε στολίσω;
Φέρτε τό μαυριτάνικο σκουτί τό πορφυρό.
Στόν τοίχο τής Καισαρικής μās φέραν άπό πίσω
κι' ίσα έν' άντρίκειο άνάστημα φηλώσαν τό σωρό.

Κοπές άπ' τό Δίστομο φέρτε νερό και ξίδι.
Κι' άπάνω στή φοράδα σου δεμένος σταυρωτά
σύρε γιά κείνο τό στερνό στήν Κόρδοβα ταξίδι,
μέσ' άπ' τά δυψασμένα της χωράκια τ' άνοιχτά.

Βάρια του βάλτου άνάστροφη, φτενή, δίχως καρένα.
Σύνεργα που σκουριόζουσε σε γύρτικη σπηλιά.
Σμάρι κοράκια νά πετάν στην έρημην άρένα
και στού χωριό νά ούρλιάζουσε τή νύχτα έφτά σκυλιά.

ΓΥΝΑΙΚΑ

Χόρφε πάνω στού φτερό του καρχαρία.
Παιζε στον άνεμο τή γλώσσα σου και πέρνα.
Άλλού σε λέγαμε Γουιθόθ, έδώ Μαρία.
Τό φίδι σκίζεται στού βράχο με τή σμέρινα.

Ή από παιδί βιαζόμουνα, με τώρα πάω καλιά μου.
Μιά τοιμινέρα με όρισε στον κόσμο και σφυρίζει.
Τό χέρι σου, που χείδεψε τά λιγοστά μαλλιά μου,
γιά μιά στιγμή έν με λύγισε, σήμερα δε με όριζει.

Βαμμένη. Νά σε φέγγει κόκκινο φανάρι.
Γιομάτη φύκια και ροδάθη, άμφίβια Μοίρα.
Καβέλαγες άσέλωτο με δίχως χαλινάρι,
πρώτη φορά, σε μιά σπηλιά, στην Άλταμίρα.

Σαλτάρει ό γλάρος τό δελφίνο νά στραβώσει.
Τί με κοιτάς; Θά σου θυμίσω έγω που μ' είδες.
Στην άμμο πάνω σ' ελχα άνάστροφα ζαβώσει
τή νύχτα που θεμελιωναν τις Πυραμίδες.

Βαμμένη. Νά σε φέγγει φώς άρρωστημένο.
Διψές χρυσάρι. Πάρε, ψάξε, μέτρα.
Ήδώ κοντά σου, χρόνια άσάλευτος νά μένω
ως νά μου γίνεις Μοίρα, Θάνατος και Πέτρα.

CAMBAY'S WATER

Φουντάραμε καρμισοάλι στού ποτάμι.
Είχε ό πιλότος μας τό κούτελο βαμμένο
«κι' έν λείψεις χίλια χρόνια θά σε περιμένω»
ώστόσο οι κάβοι σου σκληρόταν τήν παλάμη.

Θολά νερά και μιλια τέσσερα τό ρέμα,
οι κούληδες τρώνε σκυρφοί ρύζι με κάρι,
ό καπετάνιος μας κοιτάζει τό φεγγάρι,
πού 'ναι θολό και κατακόκκινο σαν αίμα.

Τό ρυμουλκό σφύριξε τρεις και πάει γιά πέρα,
σαράντα μέρες έλο έμέτραγες τά μιλια,
μ' άπόψε — λέω — φαρμάκι κόμπερα είχες στα χείλια,
τήν ώρα που 'πες με θυμό: θά 'βγω άλλη μέρα...

Τή νύχτα σου 'πα στού καμπούνο μιά ιστορία,
τήν ίδια που όλοι οι ναυτικοί λένε στή ράδα,
τά μάτια σου τά κυβερνούσε σοροκάδα
κι' έλο μουμουρίζες βραχνά: «φάλλτσο ή πορεία...»

Σαλπάρουμε! Μās περιμένουν στού Μπραζιλί.
Τό πρόσωπό σου θά τό μούσκεφε τό άγιάζι.
Ζεστόν άέρα καταβάζει τό μπουναζι,
μά ούτε φουστάνι στή στεριά κι' ούτε μαντήλι.

ΠΙΚΡΙΑ

Ή οτι άγαπούσα άνήθηκα γιά τό μικρό σου άχειλι:
τόν τρόμο που δοκιμάξα πηδώντας τό κατάρτι,
τό μπουσουλα, τή βάρδια μου και τήν πορεία στού χάρτι
γιά ένα δυσχερέτο μικρό θαλασσινό κοχύλι.

Τόν πυρετό στους Τροπικούς, του Rio τή μαλαφράντζα,
τήν πυρκαγιά που άνάψαμε μιά νύχτα στού Μαναό.
Τή μαχαίριά που μούδωσε ό Μαγιόρος στην Κωσταντίνα
και «Σε πονάει με τή νοτιά;» — «Όχι, άπ' άλλου πονάω.

Του τρατολόγου τόν καημό, του ναύτη τήν όρφάνια,
του καρφιοού που κάθισε τήν πλώρη τή σπασμένη.
Τις ξεβαμμένες στάμπες μου, ποχνα γιά περηφάνια,
γιά σένα, που σαλπάρισες, γολέτα άρματωμένη.

Τί νά σου τάξω, άτίθασο παιδί, νά σε κρατήσω;
Παρηγοριά μου ό σάκος μου, σ' Άμερική και Άσία.
Σύμμα που έκόπηκε στα δυο και πώς νά τό ματίσω;
Κατακαημένη, ή θάλασσα μισεί τήν προδοσία.

Κατέβηκε ό Πολύγυρος και γίνηκε λιμάνι.
Λιμάνι κατακόπεινο, στενό, χωρίς φανάρια,
άπόψε που άγκαλιάστηκαν Έβραίοι και Μουσουλμάνοι
και ταξιδέψαν τά νησιά στον πόντο, τά Κανάρια.

ΘΑΝΟΥ ΜΙΚΡΟΥΤΣΙΚΟΥ

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

ποιήματα **ΝΙΚΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΑ**

τραγουδούν **ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΡΑΣ**
ΑΙΜΙΛΙΑ ΣΑΡΡΗ

και **ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Πλευρά Α'

1. KURO SIWO
2. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
3. ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ
4. ΕΝΑ ΜΑΧΑΙΡΙ
5. ΓΥΝΑΙΚΑ

Πλευρά Β'

1. ΕΝΑΣ ΝΕΓΡΟΣ ΘΕΡΜΑΣΤΗΣ
ΑΠΟ ΤΟ ΤΖΙΜΠΟΥΤΙ
2. FEDERICO GARCIA LORCA
3. ΑΡΜΙΔΑ
4. CAMBAY'S WATER
5. ΕΣΜΕΡΑΛΔΑ
6. ΠΙΚΡΙΑ

Διεύθυνση και Ενορχήστρωση
ΘΑΝΟΣ ΜΙΚΡΟΥΤΣΙΚΟΣ

Έπαιξαν οι μουσικοί:

Μ. Αθαράκης (φυσαρμόνικα, φλογέρες), Σπ. Καζιάνης (φαγκότο), Θ. Μικρούτσικος (πιάνο), Αγγ. Μπότσης (ηλεκτρικό μπάσο), Β. Μπουντουήνης (κλασική κιθάρα), Κ. Νικολόπουλος (ακουστική, δωδεκάχορδη και ηλεκτρική κιθάρα), Θ. Πολυκανδριώτης (μπουζούκι), Τ. Πιπέρας (κρουστά), Β. Σκούρας (κόρνο), Ν. Τουλιάτος (κρουστά), Β. Φιδετζής (τσέλλο).

Ηχογράφηση: Γιάννης Τριφύλλης - Γιάννης Σκιαδάς, Στούντιο Action

Παραγωγή: Κατερίνα Γεωργή - Γιώργος Μακράκης

Εξώφυλλο: ΑΛΕΚΟΣ ΦΑΣΙΑΝΟΣ

Ο Βασίλης Παπακωνσταντίνου μετέχει κατόπιν συμφωνίας της Α.Ε. ΜΙΝΩΣ ΜΑΤΣΙΑΣ και ΥΙΟΣ.

Επτά από τα τραγούδια του ΘΑΝΟΥ ΜΙΚΡΟΥΤΣΙΚΟΥ σε ποίηση ΝΙΚΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΑ με τον ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΥΤΡΑ ακούγονται στην τηλεοπτική σειρά «ΠΟΡΕΙΑ 090» της ΠΟΖΙΤΙΒ Ε.Π.Ε. - Γιώργος Παπαλιός, σε σενάριο και σκηνοθεσία Τάσου Ψαρρά.

Πρώτο ταξίδι έτυχε ναύλος για τ'ό Νότο,
δύσκολες βάρδιες, κακός ύπνος και μαλάρια.
Είναι παράξενα τής 'Ιντίας τ'ά φανάρια
και δέν τ'ά βλέπεις, καθώς λένε, με τ'ό πρώτο.

Πέρ' απ' τή γέφυρα τ'ό 'Αδάμ, στή Νότιο Κίνα,
χιλιάδες παραλάβανες τσουβάλια σόγια.
Μά ούτε στιγμή δέν ελησμόνησες τ'ά λόγια
πού σου 'πανε μιά κούφικαν ώρα στήν 'Αθήνα.

Στά νόγια μπαίνει τ'ό κατράμι και τ'ό ανάβει,
χρόνια στά ρούχα τ'ό φαρόλαδο μυρίζει,
κι' ό λόγος της μέσ' στό μυαλό σου νά σφυρίζει,
αό μπουσουλας είναι πού στρέφει ή τ'ό καράβι;»

Νωρίς μπατάρισε ό καιρός κι' έχει χαλάσει.
Σκατζάρισε, μά σε κρατά λύπη μεγάλη.
'Απόψε φόρησαν οι δυό μου παπαγάλοι
κι' ό πύθρος πού 'χα με κούραση γυμνάσει.

'Η λαμαρίνα!... ή λαμαρίνα δια τ'ά σβήνει.
Μας έσφιξε τ'ό Kuro Siwo σ'ά μιά ζώνη
κι' έσ' κοιτάς ακόμη πάνω απ' τ'ό τιμόνι,
πώς παίζει ό μπουσουλας καρτίνι με καρτίνι.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

'Απάνου στό γιατάκι σου φιδι νωθρό κοιμάται
και φέρνει βόλτες ψάχνοντας τ'ά ρούχα σου ή μαϊμού.
'Εχτός από τή μάνα σου κανείς δέ σε θυμάται
σε τούτο τ'ό τρομαχτικό ταξίδι τ'ό χαμού.

Κάτου από φώτα κόκκινα κοιμάται ή Σαλονίκη.
Πρίν δέκα χρόνια μεθυσμένη μού 'πες «σ' αγαπώ».
Αύριο, σάν τότε, και χωρίς χρυσάφι στό μακίκι,
μάταια θά ψάχνεις τ'ό στρατί πού πάει για τ'ό Δέρδι.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

'Εβραζε τ'ό κύμα τ'ό γαρμπή.
'Ημαστε σκυφοί κι' οι δυό στό χάρτη
γύρισες και μού 'πες πώς τ'ό Μάρτη
σ' άλλους παραλλήλους θά 'χεις μπει.

'Αλλοτε απ' τόν ίδιον ούρανό
έπαιρνες, τρεις μήνες στήν άράδα,
μέ τ'ό καπετάνιου τή μινάδα,
μάθημα πορείας νυχτερινό.

Κούλινο στό στήθος σου τατού,
πού όσο κι αν τ'ό καις δέ λείει νά σβήσει.
Είπαν πώς τήν είχες αγαπήσει
σε μιά κρίση μαύρου πυρετού.

Σ' ένα μαγαζί τ'ό Nossi Bé
πήρες τ'ό μαχαίρι, δυό πελλίνα,
μέρα μεσημέρι άπά στή λίνια
ξάστραψε σ'ά φάρου άναλαμπή.

Βάρδια πλάι σε κάβο φαλακρό
κι' ό Σταυρός τ'ό Νότου με τ'ά στράλια.
Κομπολόι κρατάς από κοράλλια
κι' άκοπο μασός καρέ πικρό.

Κάτου στίς άχτές τής 'Αφρικής
π'ανε χρόνια τώρα πού κοιμάσαι.
Τ'ά φανάρια πιά δέν τ'ά θυμάσαι
και τ'ό ώραίο γλυκό τής Κυριακής.

Τ'ό 'Αλφα τ'ό Κενταύρου μιά νυχτιά
μέ τ'ό παλλινώριο π'ηρα κάτω.
Μού 'πες με φωνή έτοιμοθανάτου:
— Νά φοβ'σαι τ'ό άστρα τ'ό Νοτιά.

Τα ποιήματα του Νίκου Καββαδία είναι από τις συλλογές
«ΠΟΥΣΙ», «ΜΑΡΑΜΠΟΥ», «ΤΡΑΒΕΡΣΟ» (Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ, Αθήνα).